

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/96/2018
Identifikačné číslo spisu:	7714214224
Dátum vydania rozhodnutia:	11.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7714214224.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a členov senátu JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Branislava Krála, v spore žalobcu P. W., bývajúceho v F. A. D. XXX, zastúpeného JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom vo Vranove nad Topľou, Kalinčiakova 10, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19 C 158/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 30/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) 3. septembra 2014 domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 152 107,62 Eur a náhradiť mu trovy konania. Na odôvodnenie žaloby podanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) uviedol, že bolo voči nemu vedené trestné stíhanie, ktoré sa skončilo tak, že bol spod obžaloby oslobodený z dôvodu, že prokurátor na hlavnom pojednávaní ustúpil od obžaloby. Žalobou si uplatnil nárok na náhradu majetkovej škody vo výške 1 250,34 Eur titulom ušlého zárobku, nárok na náhradu majetkovej škody vo výške 857,28 Eur titulom vynaložených trov obhajoby v trestnom konaní a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 150 000,- Eur.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 10. októbra 2016 č. k. 19 C 158/2014-195 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 17 107,62 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca si uplatnil právo na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. na tom základe, že sa proti nemu od roku 2005 viedlo trestné konanie, avšak spod obžaloby bol rozsudkom zo 14. septembra 2011 oslobodený. Dôvodil, že v zmysle ustálenej judikatúry rovnaký význam ako zrušenie

právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť má aj rozsudok oslobodzujúci spod obžaloby. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 183/2009, podľa ktorého nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Vysporiadal sa s otázkou orgánu oprávneného konať za štát v prejednávanej spore a uviedol, že týmto orgánom je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „Generálna prokuratúra“). Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktoré túto žiadosť postúpilo Generálnej prokuratúre, ktorá odmietla nárok uspokojiť s odôvodnením, že nie je orgánom oprávneným konať za štát. Súd prvej inštancie však vychádzal z toho, že žalobcovi nemôže byť na ujmu, že príslušný orgán štátu odmietne prerokovať jeho žiadosť s odôvodnením, že nie je orgánom oprávneným. Keďže žalobcov nárok nebol uspokojený, mal právo podať na súd žalobu. Žalobcovi priznal uplatnený nárok na náhradu škody vo výške 1 250,34 Eur titulom ušlej mzdy, keď mal preukázané, že táto škoda mu vznikla v príčinnej súvislosti s trestným konaním. Žalobca bol personálnym rozkazom ministra vnútra prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, pričom na skutkovom základe uvedenom v personálnom rozkaze sa proti nemu viedlo aj trestné konanie a bola podaná obžaloba. Žalobca dorúčením personálneho rozkazu 23. decembra 2005 prišiel o zamestnanie a svoj príjem. Po prepustení zo služobného pomeru poberal žalobca výsluhový príspevok do 31. marca 2006, kedy sa zamestnal v spoločnosti F., v ktorej pracoval do 15. októbra 2006, kedy odišiel za prácou do zahraničia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol podrobný výpočet rozdielu medzi predpokladaným príjmom, ak by žalobca naďalej pracoval ako policajt a skutočným príjmom žalobcu (výsluhový príspevok a príjem v spoločnosti F.), pričom mu priznal sumu, ktorú uviedol v žalobe. Z príjmového pokladničného dokladu predloženého žalobcom mal ďalej preukázané, že žalobca svojmu obhajcovi uhradil sumu 857,28 Eur za zastupovanie v trestnom konaní, a preto mu v zmysle § 18 ods. 1, 3 zákona č. 514/2003 Z.z. vzniklo aj právo na náhradu trov konania účelne vynaložených v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie. Na základe uvedeného mu súd túto náhradu priznal. Vo vzťahu k nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy dospel k záveru, že aj tento nárok je dôvodný, avšak s prihliadnutím na § 17 ods. 3, 4 zákona č. 514/2003 Z.z. za primeranú náhradu považoval priznanie sumy vo výške 15 000,- Eur a vo zvyšku žalobu zamietol. V tejto súvislosti poukázal na § 5 zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, v zmysle ktorého je maximálna výška náhrady nemajetkovej ujmy pri smrti päťdesiatnásobok minimálnej mzdy, ktorá v čase rozhodovania súdu prvej inštancie predstavovala 405,- Eur. Maximálna náhrada tak dosahovala 20 250,- Eur. Nepovažoval za primerané priznať žalobcovi maximálnu náhradu, ktorá sa uhrádza pri smrti obete trestného činu, priklonil sa však bližšie k hranici maximálnej náhrady, keď prihliadol najmä na dĺžku trestného konania, ktoré sa proti žalobcovi viedlo. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že trestné stíhanie trvajúce šesť rokov malo vážny vplyv na osobný život žalobcu i jeho povesť v spoločnosti ako bezúhonného a čestného človeka. Žalobca bol dlhú dobu vystavený psychickej záťaži a stresu, ktoré trestné stíhanie prináša, pričom táto situácia ho viedla k tomu, že opustil svoje bydlisko a zamestnal sa v zahraničí. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 30/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V zmysle § 387 ods. 2 CSP sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie jeho správnosti dodal nasledovné: Vo vzťahu k otázke orgánu oprávneného konať za štát skonštatoval, že s účinnosťou od 1. januára 2013 bola v prejednávanej veci oprávneným orgánom konať pred súdom za štát Generálna prokuratúra. Súd prvej inštancie správne uviedol, že ide o procesné zastúpenie, na ktoré sa aplikuje aktuálna právna úprava, t. j. zákon č. 514/2003 Z.z., ktorý neobsahuje prechodné ustanovenia, týkajúce sa danej procesnej situácie. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu zo 14. októbra 2015 sp. zn. 8 Cdo 289/2014 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 6/2016. Námietku žalovanej ohľadom predčasnosti podania žaloby považoval za nedôvodnú, pretože v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie už uplynula zákonom stanovená 6 mesačná lehota na rozhodnutie a plnenie, pričom z konania žalovanej nie je možné predpokladať, že mala záujem žalobcovi škodu

nahradiť. V súvislosti s námietkou žalovanej ohľadom základu nároku žalobcu na ušľú mzdu vo výške 1 250,34 Eur z dôvodu, že personálny rozkaz vydaný v správnom konaní nebol zrušený, pričom poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. júla 2016 sp. zn. 8 MCdo 9/2015 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zo 6. mája 2015 sp. zn. IV. ÚS 296/2014 uviedol, že u žalobcu strata na zárobku nastala v súvislosti s prepustením zo služobného pomeru po začatí trestného stíhania a podaní obžaloby a žalobcom požadovanú náhradu nemožno posudzovať podľa citovaných rozhodnutí, ktoré boli vydané na iných skutkových základoch. Mal za to, že medzi prepustením žalobcu zo služobného pomeru a vzniknutou škodou existuje príčinná súvislosť, pretože bez existencie uznesenia o vznesení obvinenia by zamestnávateľ žalobcu nemal dôvod s ním skončiť služobný pomer. Súd prvej inštancie vychádzajúc z ustálenej judikatúry taktiež správne posúdil otázku splnenia základnej podmienky existencie nezákonného rozhodnutia a jeho zrušenia (alebo zmeny) pre nezákonnosť. V súlade s uvedeným, ak došlo k oslobodeniu spod obžaloby, je potrebné s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že žalobca čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté (pozri napríklad R 70/1994). Odvolacie námietky žalobcu týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci pri zamietnutí nároku na náhradu nemajetkovej ujmy presahujúceho 15 000,- Eur považoval za nedôvodné. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie použitím voľnej úvahy zohľadnil konkrétne skutkové okolnosti prípadu významné pre určenie výšky náhrady s tým, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je aj podľa predpisu platného v čase vzniku škody (14. september 2011) dostatočná. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s 255 ods. 1 CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v časti jeho potvrdzujúceho výroku podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla, aby dovolací zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku a v tomto rozsahu vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia podľa § 444 ods. 1 CSP. Dovolanie podala z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. V prvom rade namietala, že žaloba bola podaná predčasne a mala byť zamietnutá. Uviedla, že k predbežnému prerokovaniu nároku na náhradu škody nedošlo, pretože žiadny orgán neodmietol meritórne nárok uspokojiť, a preto mal žalobca počkať do uplynutia 6 mesačnej lehoty a až potom podať žalobu. Zastávala názor, že márne uplynutie lehoty na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je hmotnoprávnou podmienkou konania. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach z 12. novembra 2007 sp. zn. 5 Co 209/2007, rozhodnutie Krajského súdu v Trnave z 29. apríla 2008 sp. zn. 9 Co 71/2008, rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2013 sp. zn. 3 Co 106/2013 a rozhodnutie ústavného súdu z 26. novembra 2009 sp. zn. III. ÚS 361/2009, pričom odvolací súd sa svojim právnym posúdením od uvedených rozhodnutí odchyľil. Táto otázka zároveň ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Vo vzťahu k nároku žalobcu na ušľú mzdu namietala, že rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. júla 2016 sp. zn. 8 MCdo 9/2015 a nález ústavného súdu zo 6. mája 2015 sp. zn. IV. ÚS 296/2014 je možné použiť aj v danom spore, pretože riešia tú istú právnu otázku, a to či výsledok trestného konania (oslobodenie spod obžaloby) znamená zároveň aj nezákonnosť personálneho rozkazu o prepustení policajta s následkom vzniku práva na náhradu škody (stratu na zárobku). Dôvodila, že náhrada ušľej mzdy žalobcovi nepatrí, pretože personálny rozkaz, ktorým bol žalobca ako policajt prepustený, nebol zrušený. Poznamenala, že žalobca tento personálny rozkaz ani nenapadol správnu žalobou. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď vec (nárok na ušľú mzdu) neposúdil v súlade s označenými rozhodnutiami. V súvislosti s posúdením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy namietala, že žalobca v konaní nepreukázal konkrétne porušenie zákona zo strany orgánov činných v trestnom konaní, a preto mala byť žaloba zamietnutá. Poukázala na rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu týkajúcu sa otázky, či štát zodpovedá za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. podľa výsledku trestného konania (zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby) alebo zodpovedá za škodu podľa citovaného zákona len v prípade preukázaného nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Uviedla, že najvyšší súd v rozhodnutí z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009 dospel k záveru, podľa ktorého: „Ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako

nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím...“. Na druhej strane poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 3 Cdo 201/2007, sp. zn. 1 Cdo 64/2008), ktoré uvedenú právnu otázku v zásade vyriešili tak, že každé uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré nevyústilo v právoplatný odsudzujúci rozsudok, nie je možné automaticky pokladať za nezákonné rozhodnutie. Právny názor, že oslobodenie spod obžaloby nemá automaticky za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia vyslovil taktiež ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 163/2013, ako aj Ústavný súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 165/2012 a obdobný názor vyplýva aj z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lavrechov proti Českej republike z 20. júna 2013 (sťažnosť č. 57404/08). Argumentovala aj definíciou pojmu „nezákonné rozhodnutie“, keď poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. mája 2011 sp. zn. 4 MCdo 20/2009, v ktorom dovolací súd zdôraznil že „zistenie nezákonnosti je vecou konkrétneho posúdenia okolností prípadu a že zákonnosť či nezákonnosť rozhodnutia vo všeobecnosti je otázkou súladu rozhodnutia s objektívnym právom.“ Podľa jej názoru teda nie je možné priamo prejudiciovať nezákonnosť každého rozhodnutia v prípadoch trestného konania, ktoré sa skončilo inak ako odcudzujúcim rozsudkom.

5. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, nie však dôvodné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľka podala dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP.

10. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

13. Podľa dovolateľky odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku predčasnosti podania žaloby. Zastávala názor, že žaloba mala byť zamietnutá, nakoľko márne uplynutie zákonnej šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je hmotnoprávnou podmienkou konania. Z obsahu dovolania vyplýva (§ 124 ods. 1 CSP), že prvá podstatná právna otázka v prejednávanej veci je, či s podaním žaloby o náhradu škody pred uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody príslušným orgánom v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. (v prípade, ak tento orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť), je spojená povinnosť súdu takúto žalobu zamietnuť ako predčasne podanú.

14. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP dovolací súd dospel k záveru, že vyššie uvedená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie v danom prípade procesne prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Po vyriešení otázky prípustnosti dovolania dovolací súd skúmal, či dovolateľka dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

15. V zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. (v znení účinnom od 1. januára 2013) nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len "žiadosť") s príslušným orgánom podľa § 4 a § 11.

16. V zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. ak bola žiadosť podaná na nepríslušnom orgáne, je tento orgán povinný bezodkladne ju postúpiť príslušnému orgánu a upovedomiť o tom poškodeného. Účinky podania žiadosti zostávajú zachované.

17. V zmysle § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

18. Účelom inštitútu predbežného prerokovania nároku na náhradu škodu upraveného v § 15 a § 16 zákona č. 514/2003 Z.z. je snaha predchádzať zbytočným súdnym sporom. Zákon stanovuje obligatórne prejednanie nároku na náhradu škody v prípadoch, keď škoda bola spôsobená nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. V praxi to znamená, že ešte pred prípadným uplatnením práva na náhradu škody na súde je nutné požiadať o náhradu škody orgán, ktorý koná v mene štátu alebo v mene územnej samosprávy vo veci náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z.

19. V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žaloba o náhradu škody bola podaná 3. septembra 2014. Pred podaním žaloby žalobca podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Táto žiadosť bola doručená ministerstvu 15. augusta 2014. Ministerstvo listom z 19. augusta 2014, doručeným právnomu zástupcovi žalobcu 22. augusta 2014, oznámilo žalobcovi, že jeho žiadosť postupuje Generálnej prokuratúre ako orgánu, ktorý je v zmysle § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedný za predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Generálna prokuratúra listom z 25. augusta 2014, doručeným právnomu zástupcovi žalobcu 2. septembra 2014, vrátila vec ministerstvu. Ministerstvo listom z 12. septembra 2014 vrátilo postúpenú žiadosť späť Generálnej prokuratúre, ktorá listom z 25. septembra 2014 opakovane vrátila vec ministerstvu. Ministerstvo listom z 1. októbra 2014 znovu vrátilo postúpenú žiadosť Generálnej prokuratúre, ktorá listom z 22. decembra 2014 vrátila žiadosť ministerstvu. Je zrejmé, že v danom prípade vôbec nedošlo k vecnému posúdeniu žiadosti žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, nakoľko uvedené štátne orgány tvrdili, že ani jeden z nich nie je oprávnený konať v mene štátu vo veci náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Dovolaateľka namietala, že žaloba bola podaná predčasne a mala byť zamietnutá, pretože žiadny štátny orgán (t.j. ani ministerstvo, ani Generálna prokuratúra) meritórne neodmietol nárok žalobcu uspokojiť, a preto mal žalobca počkať do uplynutia šesťmesačnej lehoty a až potom podať žalobu. V danej veci je nepochybné, že do podania

žaloby na súde zákonom stanovená šesťmesačná lehota neuplynula. Podľa názoru dovolacieho je však podstatné to, či táto lehota uplynula v čase rozhodovania súdu. V rámci sporu o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. sudy musia predovšetkým skúmať to, či žiadosť o predbežné prerokovanie bola podaná. V prípade, ak k uspokojeniu nároku alebo jeho časti zo strany príslušného orgánu do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti nedošlo, je ďalej potrebné skúmať, či v čase rozhodovania súdu už zákonná šesťmesačná lehota uplynula, t. j. či ešte môže dôjsť k uspokojeniu nároku v rámci predbežného prerokovania. Ak v čase rozhodovania súdu už táto lehota uplynula (prejednávaný prípad), žaloba nemôže byť zamietnutá ako predčasne podaná.

20. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd vec správne právne posúdil, ak vychádzal zo skutočnosti, že žaloba nebola podaná predčasne. Dovolateľka tak nedôvodne namieta nesprávne právne posúdenie danej otázky odvolacím súdom.

21. Podľa dovolateľky ďalšou právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne bola otázka, či „výsledok trestného konania (oslobodenie spod obžaloby) znamená zároveň aj nezákonnosť personálneho rozkazu o prepustení policajta s následkom vzniku práva na náhradu škody (stratu na zárobku).“ Argumentovala, že odvolací súd sa odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože nárok žalobcu na náhradu ušlej mzdy neposúdil v súlade s rozhodnutím najvyššieho súdu z 20. júla 2016 sp. zn. 8 MCdo 9/2015 a nálezom ústavného súdu zo 6. mája 2015 sp. zn. IV. ÚS 296/2014. Vzhľadom na uvedené posudzoval dovolací súd prípustnosť dovolania v tejto časti podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

22. Pre právnú otázku, ktorá je relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnú otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na definíciu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedenú v rozhodnutí najvyššieho súdu zo 6. marca 2017 sp. zn. 3 Cdo 6/2017, kde sa uvádza: „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“ V zmysle judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

23. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie dovolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí dovolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

24. V otázke nesprávneho právneho posúdenia príčinnej súvislosti medzi vznesením obvinenia a škodou na zárobku žalobcu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená v konkrétnych súvislostiach (pozri R 28/2008 a rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. apríla 2019 sp. zn. 1 Cdo 133/2018).

25. Dovolací súd zároveň konštatuje, že dovolateľkou označené rozhodnutia nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ústavný súd rozhodnutím zo 6. mája 2015 sp. zn. IV. ÚS 296/2014 zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 19. februára 2014 sp. zn. 7 MCdo 27/2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. júla 2016 sp. zn. 8 MCdo 9/2015 na toto konanie nadväzuje a najvyšší súd bol právnym názorom ústavného súdu viazaný. Ústavný súd v citovanom rozhodnutí konštatuje, že „právny záver obsiahnutý v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu o existencii príčinnej súvislosti medzi škodou, ktorej náhradu si žalobca uplatňoval v napadnutom konaní v súvislosti so svojím prepustením zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru, a obvinením, ktoré mu bolo vznesené v jeho trestnej veci, je nielen v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, ale zároveň ho možno považovať za arbitrárny a z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný.“ V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu z 26. mája 2009 sp. zn. 1 Sžo 113/2008, z 22. marca 2011 sp. zn. 1 Sžo 385/2009 a z 23. marca 2011 sp. zn. 4 Sžo 10/2011. V uvedených rozhodnutiach však rozhodoval najvyšší súd ako súd odvolací v rámci správneho súdnictva a nie ako súd dovolací (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. novembra 2018 sp. zn. 4 Cdo 66/2018). Z tohto dôvodu nemožno ani rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. júla 2016 sp. zn. 8 MCdo 9/2015 považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, nakoľko ide iba o jedno rozhodnutie, ktoré vychádza z rozhodnutí najvyššieho súdu vydaných v rámci správneho súdnictva.

26. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

27. V posudzovanej veci dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Touto otázkou podľa nej je, či možno automaticky každé uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré nevyústilo v právoplatný odsudzujúci rozsudok, pokladať za nezákonné rozhodnutie, t. j. či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému (obžalovanému) podľa výsledku trestného konania alebo zodpovedá za škodu iba v prípade preukázania nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu.

28. Pre prípustnosť dovolania v zmysle citovaného ustanovenia je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov, t. j. ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov zostali nejednotné a neustálené (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu).

29. Aj keby z rozhodnutí najvyššieho súdu, na ktoré dovolateľka v dovolaní poukázala, vyplývala dovolateľkou tvrdená rozdielnosť rozhodovania najvyššieho súdu v nastolenej právnej otázke, dovolací súd konštatuje, že v súčasnosti táto rozdielnosť neexistuje.

30. Pre rozhodnutie v danej veci je podstatné rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009. Toto rozhodnutie, ktoré sa týkalo náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého znie: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“.

31. V čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad v rozhodnutiach z 30. marca 2011 sp. zn. 3 Cdo 194/2010, z 30. januára 2011 sp. zn. 4 Cdo 54/2011, z 12. decembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 145/2011, z 19. júna 2013 sp. zn. 7 Cdo 87/2012 a z 19. februára 2014 sp. zn. 7 MCdo 27/2012. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“.

32. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

33. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní nastolená právna otázka nie je v súčasnosti dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Nedôvodná je teda argumentácia dovolateľky, ktorá tvrdí opak (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. januára 2019 sp. zn. 8 Cdo 177/2017 a z 27. februára 2019 sp. zn. 5 Cdo 60/2017).

34. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 2 CSP). Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

35. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), trovy dovolacieho konania mu však najvyšší súd nepriznal, nakoľko mu žiadne preukázateľné nevznikli.

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.